

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Likestillings- og diskrimineringsnemnda
v/ Sekretariatet
Postboks 8049 Dep
0031 OSLO

Kopi til orientering
fra
Likestillings- og diskrimineringsombudet

ankommen Blidensol sykehjem 18/1-17
Unntatt offentlighet
Offl § 13 Opplysn som er underlagde
teieplikt
mottatt av P. Welle
19/1-17

Vår ref.:
16/2271- 15- MH

Deres ref.:

Dato:
09.01.2017

Oversendelse av klage til Likestillings- og diskrimineringsnemnda

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til vedlagte klage av 15. desember 2016 fra Dagny H.H. Pedersen Welle og Kirsten Smedvig på vegne av Blidensol sykehjem v/ Driftsstyret og styret i Pleiehjemsforeningen (klagerne). Klagen gjelder ombudets uttalelse av 5. desember 2016, hvor ombudet konkluderte med at:

«Vedtaket fra driftsstyret ved Blidensol sykehjem av 2. september 2016, som forbyr bruk av religiøse plagg, er i strid med diskrimineringsloven om etnisitet, religion og livssyn § 6».

Uttalelsen fra ombudet er knyttet til klage av 4. november 2016 fra Yaha Gapurayeva, en ansatt på Blidensol sykehjem som bruker det religiøse plagget hijab. For en nærmere omtale av sakens bakgrunn og de rettslige vurderingene ombudet har gjort, viser vi til vedlagte uttalelse.

Ombudets vurdering av klagen

Klagerens anførsler

Klagerne hevder at ombudets konklusjon bygger på feil lovforståelse av diskrimineringsvernet på grunnlag av religion. Klagerne mener at uniformsreglementet vedtatt 2. september 2016 ikke medfører diskriminering på grunn av religion, men snarere forskjellsbehandling av hijabbrukere på grunn av «religiøs adferd» eller «religionsutfoldelse». Klagerne hevder at

diskrimineringsvernet ikke omfatter en slik form for religionsutøvelse, da vernet ikke er ment å beskytte all atferd som begrunnes med religion. Å la diskrimineringsvernet også omfatte religionsutøvelse innebærer etter deres oppfatning en betydelig utvidende fortolkning av diskrimineringslovens formål.

Klagerne anser pasientenes velvære som et saklig formål. De antar at ombudet er alene om ikke å kunne forestille seg de negative virkningene på pasientene og andre som bruk av hijab medfører. Det som ombudet kaller for negative holdninger og stereotyper deles av folk flest når det gjelder hijab som uttrykk for menneskeskapt kvinneundertrykkelse. Pasientene skal få lov til å beholde sine meninger om religiøse plagg, også negative holdninger eller fordommer.

Av prinsipielle grunner bør religiøse markeringer begrenses på institusjoner for mental helse og aldershjem, særlig et spesialhjem for eldre demente som Blidensol. Klagerne mener at disse pasientene har et behov for ikke å bli utsatt for sterke inntrykk i form av religiøs adferd som for dem er ukjent og kan virke skremmende.

At de ansatte gis muligheten til å markere sin trostilhørighet ved for eksempel å bruke en pin på navneskiltet på uniformen, bør telle i rimelighetsvurderingen mellom hensynet til pasientene og hensynet til de ansatte. Det er kun religiøs bekledning som pasientene og besøkende må bli spart for, ellers ser de gjerne at de ansatte markerer sine høytidsdager på Blidensol.

Klagerne anser heller ikke bruk av hijab som sentral i Gapurayevas religion, gitt at mange av hennes trosfeller velger ikke å bruke den, og at Gapurayeva selv ikke brukte hijab da hun først ble ansatt og i flere år deretter.

Til støtte for sine anførsler viser klagerne til dom av 26. november 2015 fra Den europeiske menneskerettighetsdomstol (EMD) i saken *Ebrahimian v. France*.

Ombudets vurdering

Når det gjelder hvordan vernet mot diskriminering på grunn av religion er å forstå, er ombudet ikke enig med klagerne i at vernet i utgangspunktet ikke omfatter bruk av religiøse plagg, herunder hijab. Ombudet viser til begrunnelsen som er gitt i uttalelsen i saken omkring dette. Ombudet er enig i at det ikke kan sies at alle former for religiøs atferd i utgangspunktet nyter godt av et vern. Samtidig slår forarbeidene til diskrimineringsloven uttrykkelig fast at retten til å bruke hijab eller turban i utgangspunktet vernes av forbudet mot diskriminering på grunn av religion. Det er riktig at en slik rett ikke er

ubegrenset. Retten kan innskrenkes, men kun dersom forskjellbehandlingen etter en konkret vurdering kan sies å være saklig, nødvendig og proporsjonal, jf. Ot. prp. nr. 33 (2004- 2005) s. 103.

Når det gjelder ombudets skjønnsutøvelse i vurderingen av vilkårene til unntaksadgang, opprettholder ombudet sine vurderinger i uttalelsen. Ombudet ser at klagerne hevder at det utover pasientenes helse og sikkerhet, må tas hensyn til deres *velvære*. Ombudet siterer fra klagen:

«Vi antar at ombudet er alene om ikke å kunne forestille seg de negative virkningene på pasientene og andre som vi har beskrevet og som er grunnen til vårt ønske om religions- og trosnøytralitet».

Ombudet fastholder sin vurdering om at i mangel av dokumentasjon på at pasientene ved Blidensol er blitt negativt berørt av hijabbruk, eller at en slik bruk er til hinder for å kunne utøve arbeidet tilfredsstillende, kan det ikke legges til grunn at det er nødvendig å innføre et generelt forbud mot religiøse plagg, herunder hijab.

Når det gjelder EMDs dom *Ebrahimian v. France*, mener ombudet at dommen ikke endrer grunnlaget for ombudets vurdering av uniformsreglementet ved Blidensol sykehjem.

Saken gjaldt beslutningen om ikke å fornye et vikariat til en sosialarbeider ved psykiatrisk avdeling ved et offentlig sykehus. Grunnen til dette var at kvinnens nektet å fjerne hijaben sin, til tross for at det hadde kommet klager fra både pasienter og medarbeidere. EMD vurderte saken opp mot Den europeiske menneskerettighetskonvensjon artikkel 9 om tanke-, samvittighets- og religionsfrihet. EMD opprettholdt konklusjonen fra Frankrikes administrative ankeinstans, som fastslo at inngrepet i klagerens rett til å gi uttrykk for sin religion var nødvendig i et demokratisk samfunn, og det forelå dermed ingen krenkelse av artikkel 9. Domstolen viste til statenes skjønnsmargin, og la til grunn at klagerens rett til å uttrykke sin religion kunne begrenses av hensyn til nøytralitetskravet i fransk offentlig sektor, som skal gjenspeile prinsippet om republikkens nøytralitet og upartiskhet.

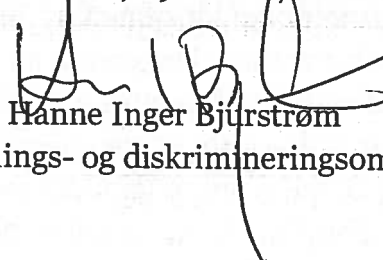
Domstolen viste til det fundamentale prinsippet om en sekulær og nøytral offentlig sektor i den franske republikken, etablert siden den franske revolusjonen, og nedfelt i den franske grunnloven. Videre viste domstolen til et rundskriv av 2007 fra statsministerkontoret, som uttrykker et forbud mot

religionsuttrykk i offentlig sektor. Domstolen bemerker for øvrig at de ulike statene i Europarådet har ulik praksis på dette feltet, noen med mer fleksible ordninger enn det franske (og tyske) systemet, men at ingen av statene har innført et generelt forbud mot religiøse plagg for private virksomheter. Ombudet bemerker i den sammenheng at Blidensol sykehjem er en privat virksomhet, dog med kommunal driftsavtale.

Domstolen slo fast at de ulike medlemsstatene har en vid skjønnsmargin i denne type spørsmål. Det innebærer at vurderingen av påståtte konvensjonsbrudd må bero på en konkret vurdering av nasjonal rett og de nasjonale forholdene. Norge har ikke samme grunnlovfestede prinsipp om statens nøytralitet og sekularitet som Frankrike. For Norges del må spørsmålet om inngrep i religionsfriheten vurderes med utgangspunkt i diskrimineringsloven om etnisitet, religion og livssyn, og unntaket fra diskrimineringsforbudet som er nedfelt der. I avveiningen av de ulike interessene vil mange hensyn kunne spille inn, men det må være et grunnleggende krav at det foreligger dokumentasjon på at forbud mot hodeplagg, direkte eller indirekte gjennom et uniformsreglement, er nødvendig for å ivareta saklige hensyn. Ombudet kan ikke se at slik dokumentasjon er lagt frem i denne saken.

På bakgrunn av overstående har ombudet ikke funnet grunnlag for å endre sin uttalelse. Ombudet vil eventuelt komme tilbake med utdypende merknader til sekretariatets redegjørelse.

Oslo, 09.01.2017

Hanne Inger Bjurstrøm
likestillings- og diskrimineringsombud

Saksbehandler:

Monica Hox

Vedlegg: Saksdokumenter

1. klage av 4. november 2016 fra Luiza/ Yaha Garapuyeva til LDO
2. Vedtak av 2. september fra driftsstyret Blidensol sykehjem
3. Brev av 11. november 2016 fra LDO til styreleder Dagny H.H Pedersen Welle-
anmodning om redegjørelse
4. Brev av 22. november 2016 fra LDO til Dagny Welle- utsatt frist
5. E- post av 22. november 2016 fra Dagny Welle til LDO – utsatt frist
6. Redegjørelse av 23. november 2016 fra Welle og Smedvig til LDO
7. Ombudets uttalelse av 5. desember 2016
8. Klage av 16. desember 2016 på ombudets uttalelse

Kopi til:

Blidensol sykehjem

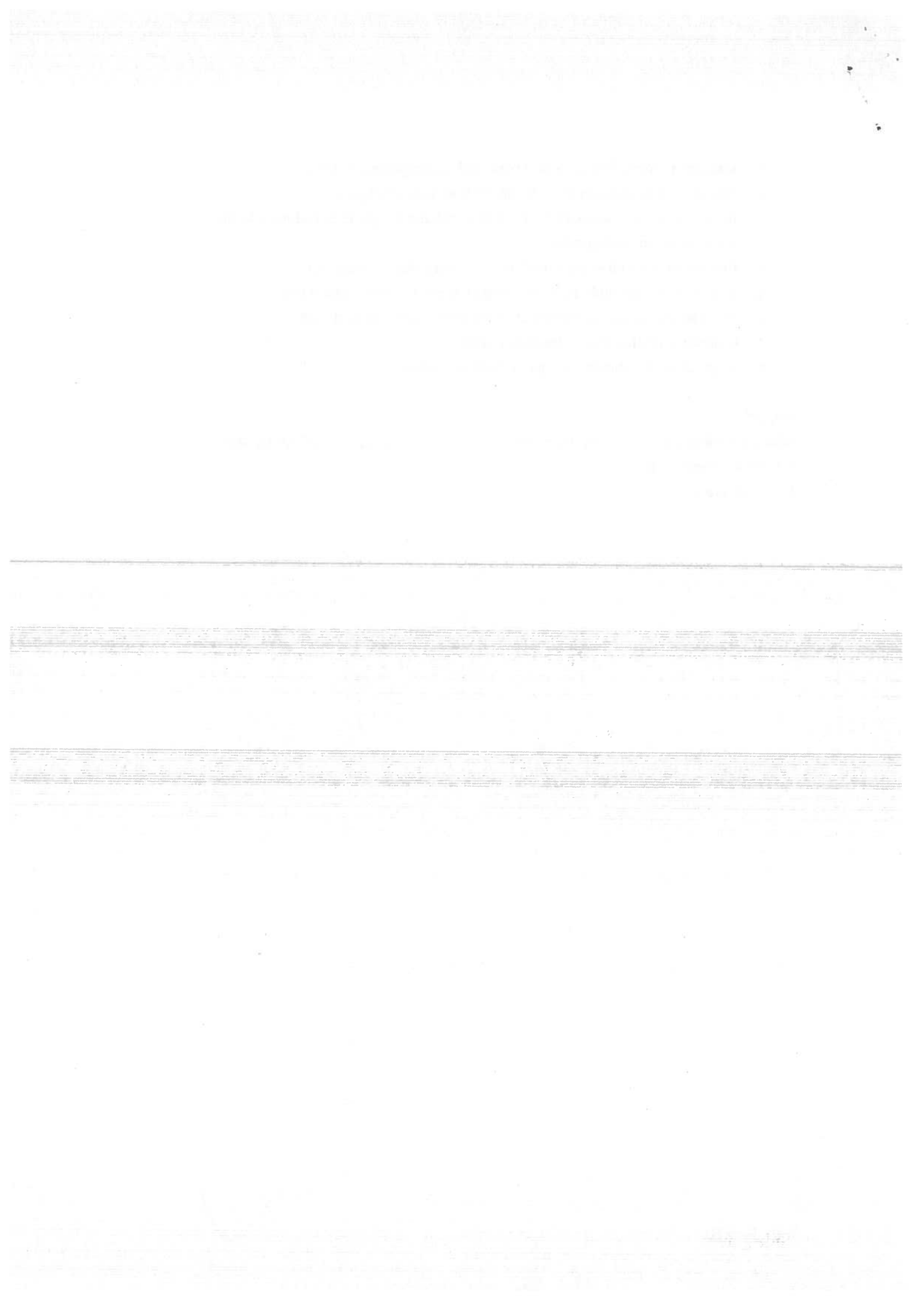
Brattåsveien 12

4016

STAVANGER

Styreleder Dagny H.H.

Pedersen Welle

Fra: Luiza Gapuraeva <gapurayeva4@gmail.com>
Sendt: 4. november 2016 15:58
Til: Post
Emne: Likestillings og diskrimineringsombudet
Vedlegg: image1.JPG; ATT00001.txt

- >
- > Jeg, Yaha Gapurayeva klager på driftsstyret i Blidensol Sykehjem.
- >
- > Jeg mener at vedtak som er behandlet av styret er rettet mot diskriminering mot meg, som bruker hodeplagg.
- > Jeg mener at det er brudd på likestillingen og er diskriminerende mot mennesker som bruker religiøse plagg.
- > I norske lov om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet og religion sies det at direkte og indirekte behandling er forbudt.
- >
- > Jeg har jobbet på Blidensol sykehjem i over 6 år og har fått bare positive tilbakemeldinger fra beboere og pårørende fra arbeidsplassen.
- > Jeg har aldri fått negativ kommentar om hodeplagget mitt.
- >
- > Jeg har fått en lærling som er en helsefagarbeider, som også bruker religiøs plagg (hijab).
- > Hun har fått en kjempedårlig opplevelse på sin første arbeidsplass. Det er veldig synd at dette skal oppleves i Norge, hvor alle har rett å uttrykke seg som de mener er riktig og skal ikke være diskriminert for.
- >
- > Jeg opplever akkurat nå en emosjonell fall og søvn problemer. Det går utover hverdagen min, både fysisk og mentalt.
- >
- > Jeg mener at med dette vedtaket er jeg blitt undertrykket for mine rettigheter som et menneske i arbeid.
- >
- > Jeg får god støtte fra mine kollegaer og de er også uenige med dette forslag/vedtak.
- > Håper at denne urettferdigheten blir redegjort og at andre som er i samme situasjon som meg, klarer å overvinne sine rettigheter.
- >

